

6 KDYŽ SE ŽÁKŮM ROZPADNE RODINA

Rozvod a rozchod rodičů. Záměrně uvádím tyto dvě situace. Myslím si, že není relevantní stavět závěry na statistice rozvodovosti v České republice, neboť podstatná část rozpadů rodin se rozvodovým procesem neřídí, a pokud se rodiče dohodnou, nemusí o celé situaci vědět ani soud ani orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). Situaci to ale pro děti nikterak nemění. Konejššího typu, že je přeci tolik dětí, co se jim rozpadne rodina, že nejsou výjimkami apod., nepomáhá. Rodiče se rozcházejí a tento trend se nebude bohužel měnit. Jako psychoterapeut mám za sebou mnoho rozhovorů na toto téma a vždy si přeji jedině: Aby byl rozchod tou poslední možností. S velkou pokorou žádám oba zúčastněné, aby respektovali pocity a potřeby svých dětí a neprohlubovali těžkost situace zbytečnými spory. Pro dětskou duši je rozpad rodiny velký zásah bez ohledu na jejich věk. Ztrácejí pocit bezpečí, pravidel, pochybují o sobě samých, cítí vinu, hledají chyby, co udělali špatně nebo co mohli udělat lépe. Mají strach, kam půjdou, co s nimi bude, zda je budou mít rodiče stále rádi. Obávají se příchodu nových partnerů a nevlastních sourozenců. Pro mnohé začíná peklo na zemi. Neustálé stěhování a balení věcí, dvojí pravidla, dvojí hranice. Velkým problémem je manipulace a vyhrožování při rozvodech, kde jsou rodiče ve velkém sporu. Právě tzv. sporový rozvod bývá pro děti nejtěžší. Stručně a výstižně: Dítě se stává prostředkem pro vyřizování účtů mezi bývalými partnery. Neuvádím záměrně slovo rodič, protože tento stav s rodičovstvím nemá nic společného, nicméně oba se ohánějí a hájí pojmy jako „dobro dítěte“, „v jeho nejlepším zájmu je...“, „já jsem lepší rodič“, „soudy mi křivdí“ apod. Někde mezi nimi je dítě, které se musí přizpůsobit, stranit rodiči, u kterého zrovna je, rozhodovat se „ve svém nejlepším zájmu“. Je na něj vyvíjen nadměrný tlak a jsou na něj přenášeny křivdy a obviňování. Dítě se ale neumí bránit, neumí se rodičům postavit, a už vůbec se nechce nikomu z nich svěřit se svými pocity. Musí být „dobré“ pro oba. Tuto situaci nemůže dlouho vydržet a začínají se postupně rozvíjet symptomy psychické nepohody až krize.

A jak to pak může vypadat ve škole? Velmi často bývá prvním, kdo na psychické problémy žáka upozorní, pedagog. Právě on začíná vnímat signály psychické nepohody, buď v podobě problémového chování, častěji však v podobě psychosomatických potíží. Manifestují se bolestmi břicha, hlavy, průjmy, zvracením a pocity na